
UN MÓN PARTICULAR

Josep Santesmases, a qui els lectors d'aquest diari coneixen a bastament perquè n'és col·laborador habitual, ha vist publicat aquest 2006 a Arola, Editors un nou volum: el llibre *Santes Creus i les terres del Gaià. Proses pintades*.

Aquesta és una obra singular, com es desprèn del subtítol: *Proses pintades* perquè és fruit del treball de dos autors: Santesmases que l'ha escrita pels camins de la literatura i Joan Cunillera que ho ha fet pels camins de la pintura. Un mateix contingut, doncs, ens arriba a través de llenguatges diferents i ho fa per glossar un territori, un món 'particular'.

L'escriptor, en el proemi, afirma que 'Amb el pas del temps, cadascú es llaura un món petit particular, de paisatges íntims, propers i viscuts. El meu -segueix- l'he concretat en les terres del Gaià'. I diu més endavant '...només en aquestes terres d'aigües del Gaià he trobat el sentiment d'intimitat de la llar. Tal vegada és el fruit d'haver mirat incomptables vegades aquesta terra, d'haver-la trepitjat per totes bandes, d'haver-hi passat moltes hores d'aquesta meva vida que ja tardoreja". Hi reivindica, doncs, la lliure opció de sentir-se lligat a un territori autoconfegit, en cap cas prefixat, i de convertir-lo en propi pels camins de la sensibilitat, de les emocions, de l'art...

L'obra, la integren un conjunt de proses breus que es presenten sempre de bracet amb una pintura i que ens proposen un recorregut per quanta-cinc indrets de les terres del Gaià, que va des dels altiplans prelitorals de Santa Coloma de Queralt fins a la mar de vora Tarragona, a Altafulla o Tamarit. Són nombroses les proses que donen veu a Santes Creus, diverses les que fan parlar Santa Coloma de Queralt o Vila-rodona i bastants les que volen fer sentir castells (Aguiló, Biure de Gaià, Saburella, Querol, Pinyana, el Catllar...) o pobles (Vallespinosa, Esblada, Selmella...) però totes estan precedides per la genèrica 'El riu' que enceta l'obra i que refereix la pròpia vida: "La vida és la revolta de les riuades o la subsistència dels estius eixuts. És baixar de les terres fredes i altes, és trencar muntanyes, crear valls, és fer corbes i meandres, i fer via avall, sempre avall, per arribar al destí de la mar".

La lectura i la visió del llibre crea en el lector, si més no aquesta ha estat la nostra experiència, el desig de perdre's per les terres i les ribes del Gaià, de conèixer de manera íntima aquest

---

territori. Santesmases, optant pel recurs de la personificació, ha donat veu a cada indret com si aquest necessités compartir, a cau orella, discretament, les seves confidències, els seus anhels o, també cal dir-ho, les seves resignacions i els seus clams més íntims, amb el lector.

I Joan Cunillera, també bon coneixedor del territori des del seu Santes Creus, ens el presenta amb colors vius i traços d'una gran simplicitat; amb la naturalitat que neix d'una sensibilitat que aparella saber i sentiment.

L'encert, al nostre entendre, de reproduir el suport de les pintures sense retallar-ne els límits i de fer que tot plegat, text i imatge, s'insereixi només en una reduïda part central, sempre emmarcada en blanc, de la forma quadrada que presenta el volum, (pàgines parells per a les pintures i pàgines senars per a les proses) converteix l'obra en atractiva i elegant per la forma. I també la fa perfecta per a la lectura simultània i planera d'allò de què ens vol fer partíceps.

Sens dubte, amb *Santes Creus i les terres del Gaià. Proses pintades*, un nou territori de les comarques de Tarragona pot passar a ser singularitzat en l'Atles literari dels Països catalans i és que un món particular ha passat a ser de tots pels camins de l'art.

FINA ANGLÈS I SORONELLAS

Publicat al diari *El Punt* el 9 d'octubre de 2006